

**MIGRATSIYA VA MADANIY IDENTITET:
MUVOZANATNI TOPISH MUAMMOSI**

*Mansurov Abdulaziz Akbarjonovich, Guliston davlat pedagogika
instituti o'qituvchisi*

**МИГРАЦИЯ И КУЛЬТУРНАЯ ИДЕНТИЧНОСТЬ:
ПРОБЛЕМА ПОИСКА БАЛАНСА**

*Мансуров Абдулазиз Акбаржонович, преподаватель
Гулистанского государственного педагогического института*

**MIGRATION AND CULTURAL IDENTITY: THE
PROBLEM OF FINDING BALANCE**

*Mansurov Abdulaziz Akbarjonovich, teacher at Gulistan State
Pedagogical Institute*

<https://orcid.org/0009-0000-4484-4721>

e-mail:

abdulazizmansurov47@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola global miqyosda kuzatilayotgan aholi migratsiyasining mafkuraviy jarayonlarga ta'sirini kompleks tahlil qiladi. Migratsiya oqimlari qabul qiluvchi jamiyatlarda madaniy, diniy va siyosiy landshaftni o'zgartirishi, yangi tendensiyalarni shakllantirishi va ijtimoiy ziddiyatlarni keltirib chiqarishi mumkin. Tadqiqotda migratsiyaning aholi identiteti, milliy qadriyatlar, siyosiy barqarorlik va ijtimoiy integratsiyaga ta'siri o'rganiladi. Olingan natijalar asosida migratsiya jarayonlarini samarali boshqarish va madaniy xilma-xillikni saqlash bo'yicha siyosatchilarga amaliy tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: aholi migratsiyasi, mafkuraviy jarayonlar, madaniy ta'sir, milliy identitet, siyosiy barqarorlik, ijtimoiy integratsiya, globalizatsiya, migratsiya siyosati, qabul qiluvchi jamiyat, madaniy xilma-xillik.

Annotation: This article provides a comprehensive analysis of the impact of global population migration on ideological processes. Migration flows can change the cultural, religious and political landscape of host societies, shape new trends and provoke social conflicts. The study examines the impact of migration on population identity, national values, political stability and social integration. Based on the results obtained, practical recommendations are given to policymakers on how to effectively manage migration processes and preserve cultural diversity.

Key words: population migration, ideological processes, cultural influence, national identity, political stability, social integration, globalization, migration policy, host society, cultural diversity.

Аннотация: В статье представлен комплексный анализ влияния глобальной миграции населения на идеологические процессы. Миграционные потоки могут изменить культурный, религиозный и политический ландшафт принимающих обществ, сформировать новые тенденции и породить социальные конфликты. В исследовании изучается влияние миграции на идентичность населения, национальные ценности, политическую стабильность и социальную интеграцию. На основе полученных результатов будут предоставлены практические рекомендации лицам, формирующим политику, по эффективному управлению миграционными процессами и сохранению культурного разнообразия.

Ключевые слова: миграция населения, идеологические процессы, культурное влияние, национальная идентичность, политическая стабильность, социальная интеграция, глобализация, миграционная политика, принимающее общество, культурное разнообразие.

KIRISH (INTRODUCTION). Globalizatsiya va texnologik rivojlanish natijasida aholi migratsiyasi so‘nggi yillarda sezilarli darajada oshdi. Bu jarayon iqtisodiy va demografik o‘zgarishlarga qo‘shimcha ravishda qabul qiluvchi jamiyatlarning mafkuraviy muhitiga ham ta’sir qiladi. Turli madaniyatlar, diniy e’tiqodlar va siyosiy qarashlar aralashuvi yangi tendensiyalarni shakllantirib, mavjud qadriyatlarni o‘zgartirishi va ijtimoiy ziddiyatlarni keltirib chiqarishi mumkin. Tadqiqotning maqsadi migratsiyaning mafkuraviy jarayonlarga ta’sirini kompleks tahlil qilishdir. Unda migratsiyaning aholi identiteti, milliy qadriyatlar, siyosiy barqarorlik va ijtimoiy integratsiyaga ta’siri o‘rganiladi. Tadqiqot natijalari migratsiya jarayonlarini boshqarish va madaniy xilma-xillikni saqlash bo‘yicha amaliy tavsiyalar berishga qaratilgan.

METODLAR (METHODS). XX asrda xorij olimlari E.Ravenshteyn, P.Pirs, G.Moskardo, J.Makkannel, V.Smit¹ migratsiyaning ijtimoiy-iqtisodiy mohiyatini ochib berganlar. Britaniyalik iqtisodchi olim Pol Kolliyer “Global migratsiyaning immigrant va emigrant davlatlarga, ya’ni, migrantlarni qabul qiluvchi va ularni yetkazib beruvchi mamlakatlarga hamda migrantlarning hayotiga bevosita ta’siri”², R.Robertson “Migratsiya global dunyoda madaniy gibridlanishning muhim omili” hisoblanadi. U qabul qiluvchi jamiyatlarda yangi madaniy shakllarning paydo bo‘lishiga va mahalliy madaniyatning o‘zgarishiga olib keladi”³, London universiteti falsafa doktori (PHD) Suad Osserian o‘z tadqiqotlarida “Yaqin Sharqdagi og‘ir vaziyat tufayli majburiy migratsiyaga uchragan, Turkiyadagi qochoqlar lagerlarida yashayotgan migrantlarning ijtimoiy, iqtisodiy, axloqiy, madaniy muammolariga”⁴ oid ilmiy tadqiqotlar olib borganlar.

NATIJALAR (RESULTS). Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, aholi migratsiyasi qabul

qiluvchi jamiyatlarning mafkuraviy muhitiga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Bu ta’sir, bir tomondan, qabul qiluvchi jamiyatning madaniy, diniy va siyosiy landshaftini boyitishi mumkin bo‘lsa, ikkinchi tomondan, mahalliy aholi o‘rtasida milliy identitet, ijtimoiy barqarorlik va madaniy qadriyatlar bilan bog‘liq xavotirlarni kuchaytirishi mumkin⁵. Ushbu o‘zgarishlar qabul qiluvchi jamiyatning mafkuraviy muhitida sezilarli transformatsiyalarni aks ettiradi, bu esa o‘z navbatida migratsiya siyosatini ishlab chiqishda e’tiborga olinishi lozim bo‘lgan muhim omil hisoblanadi.

Migratsiya jarayoni madaniy o‘zgarishlarning asosidir. U madaniy xilma-xillikni oshirib, yangi an’analar va urf-odatlarini kiritadi, natijada mahalliy an’analar boyiydi. Migrantlar o‘z madaniyatlarini qabul qiluvchi jamiyatga tanishtirib, yangi tendensiyalar va tadbirlar paydo qiladi. Biroq, bu jarayon muammosiz bo‘lmasligi mumkin, stereotiplar va madaniy ziddiyatlar yuzaga kelishi mumkin. Shuning uchun qabul qiluvchi jamiyat migrantlarning madaniy merosini hurmat qilishi, madaniy integratsiyani rag‘batlantirishi va o‘zaro anglashuvni ta’minlashi muhimdir. “Madaniy o‘zgarishlar ko‘pincha madaniy almashinuv, assimilyatsiya va madaniy gibridlanish jarayonlari orqali yuzaga keladi”⁶. Biroq, shu bilan birga madaniy ziddiyatlarni ham keltirib chiqarishi mumkin. Misol uchun, Yevropada islom diniga e’tiqod qiluvchi migrantlar sonining ortishi ba’zi mahalliy aholi tomonidan milliy qadriyatlarga tahdid sifatida qabul qilinmoqda⁷. Qabul qiluvchi mamlakatlar arzon ishchi kuchiga ehtiyojlari sababli migrantlarni qabul qilishga majbur. Bu iqtisodiy ehtiyoj migratsiya siyosatiga ta’sir qiladi. Biroq, migrantlar o‘zlarini begona his qilishadi va muhitlarida noqulaylik sezishadi, vatanlariga qaytganda esa uzilib qolishlarini anglaydilar. Bu ular uchun psixologik muammolar, masalan, o‘zlikni yo‘qotish, nostalgiya va depressiyani keltirib

¹ John R. Walker. Introduction to Hospitality. Pearson Education Limited, 2017. — 654 p.

² Collier P. Exodus: How migration is changing our world. — New York: Oxford University Press Inc., 2013. — P. 320.

³ R.Robertson. Globalization: Social Theory and Global Culture. 1992.

⁴ Osseiran S. Migration, waiting and uncertainty at the borders of Europe: Syrian refugees in Istanbul: Thesis (Ph.D.). — Goldsmiths: University of London, 2017. — P. 325.

⁵ Akbarjonovich M. A. Historical Analysis of Population Migration // International Journal on Orange Technologies. — 2023. — T. 5. — №. 4. — C. 68-70.

⁶ Vertovec, S. (2007). Super-diversity and its implications. Ethnic and Racial Studies, × 30 × (6), 1024-1054.

⁷ Norris, P., & Inglehart, R. (2012). Cultural backlash: Trump, Brexit, and authoritarian populism. Cambridge University Press.

chiqarishi mumkin. Migrantlar ikki madaniyatga to'liq tegishli bo'lmagan "ikkiyoqlama begonalik"ni his qilishadi. Shu sababli, qabul qiluvchi jamiyatlar migrantlarning ijtimoiy va psixologik adaptatsiyasini qo'llab-quvvatlashi, madaniy moslashuv, til o'rganish va ijtimoiy dasturlarni taklif etishi lozim. Shuningdek, migrantlarning o'z vatanlari bilan aloqalarni saqlab qolishlari muhimdir.

Milliy identitet va madaniy xilma-xillik o'rtasida muvozanatni topish muhimdir. Bu jamiyatning o'ziga xosligini saqlash, milliy qadriyatlarni hurmat va migrantlarning madaniy merosini qadrlashni talab etadi. Muvozanat dinamik bo'lib, demografik va iqtisodiy sharoitlarga moslashadi. Madaniy muloqot, ta'lim va jamoat tashkilotlari bu jarayonda muhim rol o'ynaydi. Davlat esa adolat, tenglik va inklyuzivlik asosida aniq siyosat ishlab chiqishi zarur. "Milliy identitet o'zgaruvchan va doimiy ravishda qayta quriladigan konstruktsiya hisoblanadi"⁸.

MUHOKAMA (DISCUSSION). Olingan natijalar aholi migratsiyasining mafkuraviy jarayonlarga sezilarli ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi. Migratsiya qabul qiluvchi jamiyatlarda madaniy, diniy va siyosiy o'zgarishlarga olib keladi, bu esa o'z navbatida mahalliy aholi identiteti, milliy qadriyatlar, siyosiy barqarorlik va ijtimoiy integratsiya masalalariga ta'sir qiladi.

Shu bilan birga, migratsiyaning mafkuraviy ta'siri bir tomonlama emas. Migrantlar ham qabul qiluvchi jamiyatning madaniyati, qadriyatlari va siyosiy tizimi ta'siriga tushadi. Madaniy almashinuv va integratsiya jarayonlari natijasida yangi madaniy shakllar paydo bo'lishi va mafkuraviy sintez kuzatilishi mumkin.

Tadqiqot natijalari aholi migratsiyasining qabul qiluvchi jamiyatlarning mafkuraviy muhitiga ta'sirini ko'rsatadi⁹. Migratsiya madaniy, diniy va siyosiy o'zgarishlarga olib keladi, bu esa mahalliy aholini identiteti, milliy qadriyatlari va ijtimoiy integratsiyasiga ta'sir qiladi. Shuni ta'kidlash kerakki, migratsiyaning mafkuraviy ta'siri ikki

tomonlama: migrantlar ham jamiyatning madaniyati va qadriyatlaridan ta'sirlanadi. "Madaniy assimilyatsiya va akkulturatsiya jarayonlari immigrantlarning qabul qiluvchi jamiyatning madaniyati va qadriyatlarini o'zlashtirishiga olib keladi"¹⁰. Madaniy almashinuv va integratsiya jarayonlari natijasida yangi madaniy shakllar paydo bo'lishi va mafkuraviy sintez kuzatilishi mumkin.

Tadqiqot natijalari migratsiya jarayonlarini boshqarish bo'yicha quyidagi amaliy tavsiyalarni berishga imkon beradi:

Migratsiya siyosatini ishlab chiqishda mafkuraviy omillarni hisobga olish zarur: Migratsiya siyosati qabul qiluvchi jamiyatning madaniy va siyosiy xususiyatlarini hisobga olishi, milliy identitetni saqlash va madaniy xilma-xillikni qo'llab-quvvatlash o'rtasida muvozanatni ta'minlashi kerak. "Migratsiya siyosati integratsiya va inklyuziyani rag'batlantirishi, diskriminatsiyaga qarshi kurashishi va barcha aholi guruhlari o'rtasida teng imkoniyatlar yaratishi kerak"¹¹.

Madaniy tolerantlikni tarbiyalash muhim: Maktablarda va ommaviy axborot vositalarida madaniy tolerantlikni targ'ib qilish, madaniy xilma-xillikning afzalliklarini tushuntirish va ksenofobiya qarshi kurashish kerak. UNESCO (2009) madaniy tolerantlikni tarbiyalashning muhimligini ta'kidlab, ta'lim va ommaviy axborot vositalarini madaniy xilma-xillikni targ'ib qilish va stereotiplarga qarshi kurashishda faol rol o'ynashga chaqiradi¹².

Ushbu tavsiyalar migratsiya jarayonlarini boshqarishda kompleks va inklyuziv yondashuvni ta'minlashga qaratilgan. Kompleks yondashuv iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy va siyosiy jihatlarni hisobga oladi, inklyuziv esa qabul qiluvchi jamiyatning barcha a'zolarining, jumladan migrantlar va mahalliy aholi ehtiyojlarini inobatga oladi. Bu yondashuv migratsiya siyosatini samaraliroq, adolatliroq qilib, migrantlarning integratsiyasini osonlashtiradi va ijtimoiy ziddiyatlarni kamaytiradi. Barqaror rivojlanish

⁸ Brubaker, R. (2004). *Citizenship and nationhood in France and Germany*. Harvard University Press.

⁹ MANSUROV A. Development stages of migration from a historical point of view // *News of the NUUZ*. – 2024. – T. 1. – №. 1.1. – C. 108-111.

¹⁰ Alba, R., & Nee, V. (2003). *Remaking the American mainstream: Assimilation and contemporary immigration*. Harvard University Press.

¹¹ Castles, S., de Haas, H., & Miller, M. J. (2014). *The age of migration: International population movements in the modern world*. Macmillan International Higher Education.

¹² UNESCO. (2009). *Investing in cultural diversity and intercultural dialogue*.

nuqtayi nazaridan migratsiya inson kapitali va iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi. Ijtimoiy birdamlik esa turli madaniy guruhlar o'rtasida o'zaro tushunish va hamkorlikni mustahkamlaydi. Shuning uchun kompleks va inklyuziv yondashuvni qabul qilish muhimdir.

XULOSA (CONCLUSION). Aholi migratsiyasi global jihatdan iqtisodiy, demografik va mafkuraviy o'zgarishlarga ta'sir ko'rsatadi. Ushbu jarayonni to'g'ri baholash va boshqarish qabul qiluvchi jamiyatlarning barqaror rivojlanishi uchun muhimdir. Tadqiqot migratsiyaning mafkuraviy ta'sirini o'rganadi va siyosatchilarga amaliy tavsiyalar beradi. Kelajakda mehnat migratsiyasi, qochqinlar oqimi va ichki migratsiyaning ta'sirini solishtirish, yangi metodologiyalar ishlab chiqish zarur. Shuningdek, migrantlarga oid identitet o'zgarishlarini o'rganish dolzarbdir. Natijalar migratsiya siyosatini samaraliroq va adolatli qilish, barqaror rivojlanishni ta'minlash hamda ijtimoiy birdamlikni mustahkamlashga yordam beradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI (REFERENCES):

1. John R. Walker. Introduction to Hospitality. Pearson Education Limited, 2017. — 654 p.
2. Collier P. Exodus: How migration is changing our world. — New York: Oxford University Press Inc., 2013. — P. 320.
3. R. Robertson. Globalization: Social Theory and Global Culture. 1992.
4. Osseiran S. Migration, waiting and uncertainty at the borders of Europe: Syrian refugees in Istanbul: Thesis (Ph.D.). — Goldsmiths: University of London, 2017. — P. 325.
5. Akbarjonovich M.A. Historical Analysis of Population Migration //International Journal on Orange Technologies. — 2023. — T. 5. — №. 4. — C. 68-70.
6. Vertovec, S. (2007). Super-diversity and its implications. *Ethnic and Racial Studies*, 30(6), 1024-1054.
7. Norris, P., & Inglehart, R. (2012). *Cultural backlash: Trump, Brexit, and authoritarian populism*. Cambridge University Press.
8. Brubaker, R. (2004). *Citizenship and nationhood in France and Germany*. Harvard University Press.
9. MANSUROV A. Development stages of migration from a historical point of view //News of the NUUZ. — 2024. — T. 1. — №. 1.1. — C. 108-111.
10. Alba, R., & Nee, V. (2003). *Remaking the American mainstream: Assimilation and contemporary immigration*. Harvard University Press.
11. Castles, S., de Haas, H., & Miller, M. J. (2014). *The age of migration: International population movements in the modern world*. Macmillan International Higher Education.
12. UNESCO. (2009). *Investing in cultural diversity and intercultural dialogue*.

